

อิทธิพลของครอบครัวและสภาวะสุขภาพจิตในการเลือกศึกษา ต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ ของนิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลอยปภัศ วัชรระกรพิศุทธิ*
ภูษงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์**

Watcharakornpisut P, Laurujisawat P. Influence of family and mental health affecting motivation of 1st year dental students to continue their study at Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University. Chula Med J 2018 Mar – Apr; 62(2): 253 - 63

Background : *Choosing to study at the Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University results from family influences that affect the dentist student's mental health.*

Objectives : *The objective of this study is to evaluate the influence of family and mental health that affects 1st year dental students to continue their study at the Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University.*

Methods : *The tools and methods used for collecting data comprise, namely: 1. general information of to subjects; 2. evaluation of mental health; 3. evaluation of family influence on the subjects; and 4. evaluation of stress. A self-assessment questionnaire was used in the study. Additionally, univariate analysis was used including t-test, Chi-square, and regression analysis.*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Results : *Family (including family hometown, parents force, parents/family member's occupation, parent status, and household income) was not significantly affecting 1st year dental students to continue their studies at the Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University. Additionally, the mental health of majority of the subjects, accounted for 90.8% of total subjects were below the average range. Furthermore, this study also found that the subjects were concerned about the expenses including the fear of insufficient income for spending. Besides, the subjects were also worried about physical health (body pain, backache, headache for example), and emotional status (worry, madness, for instances).*

Conclusion : *Family (including family hometown, parents force, parents/family member's occupation, parent status, and household income) was not significantly affecting 1st year dental students to continue their study at the Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University. Additionally, mental health of majority the subjects, accounted for 90.8% of total number of students were below the average range. Furthermore, this study also found that the subjects were concerned about the expenses plus afraid of insufficient income for their spending. Besides, the subjects were also worried about their physical health (body pain, backache, headache for example), and emotional status (worry, madness, for instances).*

Keywords : *Influence of Family, mental health, 1st year dental students.*

Correspondence to: Laurujisawat P. Department of Psychiatry, Faculty of Medicine,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. April 25, 2017.

พลอยปภัส วัชรกระพิตุทธิ์, กุซงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์. อิทธิพลของครอบครัวและสภาวะสุขภาพจิตในการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ ของนิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2561 มี.ค. - เม.ย.;62(2): 253 - 63

เหตุผลของการทำวิจัย : การเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลของครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องกับภาวะสุขภาพจิต

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาอิทธิพลจากครอบครัว ความแตกต่างเรื่องอิทธิพลจากครอบครัว และสภาวะสุขภาพจิตของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการทำวิจัย : นิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 88 ราย จากนิสิตจำนวน 100 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1. เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2. แบบประเมินดัชนีชี้วัดสุขภาพจิต 3. แบบประเมิน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกศึกษา และ 4. แบบประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเครียดของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test, Chi-square และการวิเคราะห์เชิงถดถอย (regression analysis)

ผลการศึกษา : พบว่าอิทธิพลของผู้ปกครองของนิสิตกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษานี้ ไม่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งครอบคลุมภูมิลำเนาและอิทธิพลของผู้ปกครอง การประกอบอาชีพแพทย์ของสมาชิกในครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และสถานะรายได้ของครอบครัว ขณะเดียวกันพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.8 มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป ส่วนอีกร้อยละ 9.2 มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับดีกว่าคนทั่วไป การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รู้สึกเครียดเล็กน้อยในเรื่องค่าใช้จ่าย เช่น กรณีที่เงินไม่พอใช้จ่าย เป็นต้น ขณะเดียวกันรู้สึกเครียดเล็กน้อยเกี่ยวกับสุขภาพกาย และสภาวะด้านอารมณ์

- สรุป** : ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ของนิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะที่ภาวะสุขภาพจิตของนิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำกว่าบุคคลทั่วไป ดังนั้น ปัจจัยด้านอิทธิพลจากครอบครัวในการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพรับจ้าง, ธุรกิจส่วนตัว, พนักงานเอกชน และอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ทันตแพทย์, ค้าขาย, ทนายความ, อาจารย์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอิทธิพลอาชีพของบิดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- คำสำคัญ** : อิทธิพลของครอบครัว, ภาวะสุขภาพจิต, นิสิตทันตแพทย์, คณะทันตแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 1.

การศึกษาในทุกๆระดับมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในหลากหลายด้าน⁽¹⁾ แต่การเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษานั้นมีความสำคัญค่อนข้างมาก เพราะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่จะนำพาแต่ละคนไปสู่เป้าหมายด้านการประกอบอาชีพในอนาคต⁽²⁾ โดยเฉพาะวิชาชีพเฉพาะด้าน อย่าง แพทย์ วิศวกร พยาบาล เป็นต้น โดยอิทธิพลในการเลือกคณะที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และประกอบอาชีพในอนาคตของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน⁽³⁾ โดยนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มที่เลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์นั้น ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน บางกลุ่มได้รับอิทธิพลมาจากสมาชิกในครอบครัวที่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงในวงการแพทย์⁽⁴⁾ บางกลุ่มเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์อย่างคณะทันตแพทยศาสตร์ เพราะเป็นความคาดหวังของสมาชิกในครอบครัว โดยกลุ่มที่มีความคาดหวังจากผู้ปกครองสูง จะมีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเข้าศึกษาต่อในสถาบัน อุดมศึกษาสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความคาดหวังจากผู้ปกครองต่ำ⁽⁵⁾ อีกทั้งบางกลุ่มได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ไม่ว่าจะเป็นความฝันใฝ่ที่จะเป็นแพทย์เพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ป่วยไข้⁽⁶⁾ บางส่วนมีแรงบันดาลใจมาจากการป่วยไข้ของสมาชิกในครอบครัว รวมไปถึงความต้องการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว จากการประกอบอาชีพ แพทย์⁽⁷⁾

อิทธิพลของการเลือกศึกษาต่อในคณะและสถาบันอุดมศึกษา ที่มีการแข่งขันที่สูงมากนั้น อาจได้รับอิทธิพลมาจาก (1) ปัจจัยภายในของบุคคล อย่างความสนใจและแรงบันดาลใจส่วนตัว^(6, 8) และ (2) ปัจจัยภายนอก^(6, 7) อย่างความคาดหวังของสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการที่สมาชิกในบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในวงการแพทย์ การสืบทอดกิจการของครอบครัวที่มีธุรกิจบริการด้านการแพทย์ รวมถึงความคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพที่มีความมั่นคง และมีรายได้สูงเพื่อยก

ระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น นอกจากนี้ บางรายได้รับอิทธิพลมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก⁽⁸⁾ กล่าวคือ ผู้เรียนมีความต้องการศึกษาต่อด้านการแพทย์ด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับความคาดหวังของผู้ปกครอง/ครอบครัว ทำให้ในกรณีนี้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับทั้งบุตรและผู้ปกครอง/ครอบครัวได้อย่างลงตัว อย่างไรก็ตาม หากเป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยภายนอกในการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็อาจจะก่อให้เกิดหลายปัญหาตามมา เช่น ความเครียด ระดับความพึงพอใจ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ในระยะยาว เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อศึกษาอิทธิพลของครอบครัว โดยเฉพาะอิทธิพลของผู้ปกครองที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ปกครองมีอิทธิพลด้านใดและมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมถึงศึกษาความต่างเกี่ยวกับอิทธิพลของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อของนิสิตทันตแพทย์ที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และกลุ่มที่มีภูมิลำเนามาจากต่างจังหวัด นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงสภาวะสุขภาพจิตของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-sectional study) โดยใช้แบบสอบถามชนิดให้ตอบด้วยตนเองเป็นเครื่องมือในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตทันตแพทย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 88 ราย ซึ่งยินดีเข้าร่วมวิจัยและผ่านตามเกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) โดยเป็นนิสิตทันตแพทย์ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป สมัครใจ และยินยอมให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ภูมิภาคเนา เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนพี่น้องในครอบครัว รายได้หลักของครอบครัว ต่อเดือน เป็นต้น

ส่วนที่ 2. แบบประเมินดัชนีชี้วัดสุขภาพจิต ของกรมสุขภาพจิต ในการเก็บข้อมูลในนิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 1 ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3. เป็นแบบประเมินเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกอาชีพฉบับภาษาไทย ซึ่งแปลมาจากแบบวัด family influence scale (FIS) โดย Fouad และคณะ ที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 4. แบบประเมินวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ระดับความเครียด ฉบับปรับปรุงของกรมสุขภาพจิต ในผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science Statistic (SPSS) โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไป และวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้อการศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ ที่ละคู่ ใช้สถิติ Independent sample t-test, One Way ANOVA รวมถึงศึกษาอิทธิพลจากครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1. จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของนิสิต (n = 88)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ผู้ดูแลท่านในปัจจุบัน		
บิดา มารดา	86	97.7
ญาติ	1	1.1
อื่นๆ	1	1.1
รายได้หลักของครอบครัว		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท	12	29.3
50,0001 - 100,000 บาท	17	41.5
มากกว่า 100,000 บาท	12	29.3
รายได้ (บาท/เดือน) (n = 41)		
Median = 80,000 Min = 8,000 Max = 900,000		
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
รายได้เพียงพอและมีเหลือเก็บ	71	80.7
รายได้เพียงพอและไม่มีเหลือ	12	13.6
รายได้ไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน	1	1.1
รายได้ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน	2	2.3
อื่นๆ	2	2.3

ตารางที่ 1. (ต่อ) จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของนิสิต (n = 88)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
การประกอบอาชีพแพทย์ของสมาชิกในครอบครัว		
ไม่มี	70	79.5
มี	18	20.5
ท่านเป็นบุตรคนที่.....		
1	40	45.5
2	34	38.6
3	8	9.1
4	2	2.3
5	1	1.1

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 18 - 19 ปี ส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาล โดยส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) อยู่ที่ 3.60 - 3.89 ขณะที่อาชีพของบิดาของนิสิตส่วนใหญ่

ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ส่วนอาชีพของมารดาโดยมากประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมา ได้แก่ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน รวมถึงกลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน เช่น แม่บ้าน

ตารางที่ 2. จำนวนและร้อยละเรื่องภาวะสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างจากดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย

ภาวะสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ราย) (n = 88)	ร้อยละ (%)
ระดับสุขภาพจิต		
สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป	80	90.8
สุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไป	8	9.2

จากตารางที่ 2 พบว่าแบบทดสอบดัชนีชี้วัดภาวะสุขภาพจิตคนไทย จำนวน 66 ข้อนั้น ผลการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 90.8 มีสุขภาพจิตอยู่

ในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป ขณะที่อีกร้อยละ 9.2 มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับดีกว่าคนทั่วไป

ตารางที่ 3. ระดับภาวะสุขภาพจิตย่อยของดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย

ลักษณะภาวะสุขภาพจิต	เกณฑ์ปัญหาสุขภาพจิต	การแปลความ
สภาพจิตใจ	ความรู้สึกไม่เป็นมิตร	อยู่ในเกณฑ์ปกติ
สมรรถภาพของจิตใจ	ความรู้สึกบกพร่องในการติดต่อกับผู้อื่น	อยู่ในเกณฑ์ปกติ
คุณภาพของจิตใจ	วิตกกังวล	อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ปัจจัยสนับสนุน	ความรู้สึกผิดปกติด้านร่างกาย	อยู่ในเกณฑ์ปกติ

จากตารางที่ 3 พบว่าการทดสอบและเทียบ ของจิตใจ คุณภาพของจิตใจ และปัจจัยสนับสนุนของ เกณฑ์ปัญหาสุขภาพจิต พบว่าสภาพจิตใจ สมรรถภาพ กลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ปกติ

ตารางที่ 4. การแปลความระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะ ทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อิทธิพลของครอบครัว	จำนวน (ราย) (n = 88)	ร้อยละ (%)
ระดับอิทธิพลของครอบครัว		
มีอิทธิพลมากที่สุด	9	10.8
มีอิทธิพลมาก	7	9.9
มีอิทธิพลปานกลาง	20	23.0
มีอิทธิพลน้อย	30	34.3
มีอิทธิพลน้อยที่สุด	22	22.0

ตารางที่ 5. การแปลความระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาวะความเครียดของผู้ที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาวะความเครียด	จำนวน (ราย) (n = 88)	ร้อยละ (%)
ระดับความเครียด		
เครียดมากที่สุด	30	34.1
เครียดมาก	20	22.2
เครียดปานกลาง	18	20.0
เครียดเล็กน้อย	12	13.7
ไม่เครียด	8	10.0

ทั้งนี้ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นให้คงที่แล้ว นิสิตทันตแพทย์ ชั้นปีที่ 1 คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีความเครียดมากกว่านิสิตทันตแพทย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มองว่าการสนับสนุนจากครอบครัว มีการสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายจากครอบครัวเพื่อการพัฒนาเรื่องอาชีพ โดยถ้าต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Whiston CS. และคณะ⁽⁹⁾ ที่พบว่าผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้บุตรมีพัฒนาการด้านการเลือกประกอบอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูล การเงิน

ขณะเดียวกันครอบครัวยังคาดหวังให้เลือกอาชีพที่มีสถานะมั่นคง โดยความคาดหวังของผู้ปกครองให้บุตรหลานมีอาชีพที่มั่นคงส่วนหนึ่งอาจมาจากความต้องการยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัว ดังชี้ให้เห็นในผลการศึกษาของ Eid & Lasen ที่พบว่าการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัวมีผลต่อความสุขของสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งอาจมีความต้องการให้บุตรศึกษาต่อ/ประกอบอาชีพทันตแพทย์ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามความคาดหวังอาจก่อให้เกิดภาวะเครียด ดังผลวิจัยของจิราภรณ์ ประเสริฐหุ้ลาและอังศิรินทร์ อินทรกำแหง⁽⁵⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา โดยพบว่ากลุ่มที่มีความคาดหวังจากผู้ปกครองสูง จะมีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความคาดหวังจากผู้ปกครองต่ำ โดยกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความคาดหวังของผู้ปกครองมีผลต่อการเตรียมความพร้อม

เพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะในด้านภาพรวม ด้านสภาพจิตใจ และด้านการเตรียมตัวสอบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง

ขณะที่ผลการศึกษานี้ ยังสนับสนุนการศึกษาของ Crossley ML. และคณะ⁽¹⁰⁾ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อคณะทันตแพทยศาสตร์และคณะทันตแพทยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ มีความแตกต่างกันใน 6 มุมมอง ได้แก่ สถานภาพทางสังคมและความมั่นคงด้านรายได้ ความสำคัญของอาชีพ โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้ช่วยเหลือและทำงานกับผู้อื่น การได้ฝึกทักษะการปฏิสัมพันธ์ และความสนใจในเรื่องวิทยาศาสตร์

สำหรับลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา การประกอบอาชีพแพทย์ของสมาชิกในครอบครัว อายุ สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพบิดา อาชีพมารดา ผู้ดูแลกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันและสภาวะรายได้ของครัวเรือน ไม่พบความสัมพันธ์กับอิทธิพลของผู้ปกครองที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับกับงานวิจัยของเจ็จันท์ จงสถิตอยู่⁽¹¹⁾ พบว่าปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากภูมิลำเนาของสถานศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค ขณะที่ผลการศึกษานี้ ไม่สนับสนุนการศึกษาของอัปสร บุบผา⁽¹²⁾ ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยรายเดือน นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้พบว่า อาชีพของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งไม่สนับสนุนผลการศึกษาของเบญญา วีรภัทรพิมล ที่พบว่าการศึกษาและอาชีพของบิดามีผลต่อบุตรในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

อย่างไรก็ดี การศึกษานี้ พบว่าแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ เช่น ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ความต้องการมีอาชีพที่มั่นคง ความต้องการยกระดับ

รายได้ของครอบครัว เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลายงานวิจัย อาทิ การศึกษาของธีระ เหลืองนันทิ์ และคณะ⁽¹³⁾ ที่ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของแต่ละบุคคลที่มาจากแรงจูงใจภายใน ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็นภาวะที่บุคคลได้รับแรงจูงใจจากสิ่งแวดล้อมภายนอกทำให้เกิดการกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งอาจจะเป็น (1) เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล อีกทั้งการศึกษาของทัศนีย์ ชาติไทย⁽¹⁾ ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการของบุคคลบางครั้งเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคลและบางครั้งเกิดจากแรงกระตุ้นภายนอก จึงได้มีการนำทฤษฎีของเมอร์เรย์มาทดสอบ เนื่องจากแนวคิดของเมอร์เรย์นั้นเห็นว่า มนุษย์สร้างความต้องการขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่าง เช่น ความรู้สึกพึงพอใจ ความรู้สึกเอาชนะ ซึ่งความต้องการนั้นเกิดขึ้นทั้งจากแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคล อย่างภาวะร่างกายและจิตใจ และแรงกระตุ้นภายนอก อย่างภาวะสังคมรอบข้าง เป็นต้น รวมถึงการศึกษาของ Hoschl and Kozeny ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลให้ผู้หญิงในสหรัฐอเมริกาเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้หญิงและผู้ชายเหมือนกัน คือ ความสนใจโดยเฉพาะของบุคคล การได้ช่วยเหลือผู้คน และการศึกษาของ McManus IC. และคณะ⁽¹⁴⁾ ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลให้เลือกที่จะประกอบอาชีพแพทย์ในสหราชอาณาจักร ได้แก่ การได้ช่วยเหลือผู้อื่น การได้รับความเคารพนับถือ การประกอบอาชีพที่มีความสำคัญในสังคม และความต้องการเป็นนักวิทยาศาสตร์

สรุป

การศึกษานี้พบว่าผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างไม่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งครอบคลุมภูมิภาคและอิทธิพลของผู้ปกครอง การประกอบอาชีพแพทย์ของสมาชิกในครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดาอาชีพของบิดามารดา และสถานะรายได้ของครอบครัว ขณะเดียวกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.8 มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป ส่วนอีกร้อยละ

9.2 มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับดีกว่าคนทั่วไป นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกเครียดเล็กน้อยในเรื่องค่าใช้จ่าย เช่น กรณีที่เงินไม่พอใช้จ่าย เป็นต้น ขณะเดียวกันรู้สึกเครียดเล็กน้อยเกี่ยวกับสุขภาพกาย (เช่น อาการ ปวดหัว ปวดหลัง ปวดศรีษะข้างเดียว เป็นต้น) และสภาวะด้านอารมณ์ (เช่น รู้สึกวิตกกังวล รู้สึกโกรธ หรือหงุดหงิด เป็นต้น)

เอกสารอ้างอิง

1. ทัศนีย์ ชาติไทย. แรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.
2. สมชาย รัตนทองคำ. เอกสารประกอบการสอน ภาวะสุขภาพ บำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2556. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.
3. วิชญ์ธัญญ์ อุ่นกาศ. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของชนชาวเขา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
4. ศวิตา ศรีชัยโรจน์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
5. จิราภรณ์ ประเสริฐหล้า, อังคินันท์ อินทรกำแหง. ปัจจัยทางจิตและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น; 2557.
6. Todisco J, Hayes S, Farnill D. Career Motivations of Male and Female Medical Students. 1995.

7. สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา. การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2557.
8. ศิราญา มหาวิน. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาโครงการกีฬาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
9. Whiston CS, Keller KB. The Influences of the Family of Origin on Career Development: A Review and Analysis. The Conseling Psychologist. 2004.
10. Crossley LM, Mubarik A. A Comparative Investigation of Dental and Medical Student's Motivation Towards Career Choice. British Dental J 2002; 471 -3.
11. เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่. ความต้องการทางการศึกษา โอกาสและการเลือก. วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 2525.
12. อัสพร บุบผา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2555.
13. ธีระ เหลืองนทีเทพ, สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการทำงานของบุคลากร: กรณีศึกษาโรงเรียนพณิชยการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554.
14. McManus I, Livingston G, Katona C. The Attractions of Medicine: The Generic Motivations of Medical School Applicants in Relation to Demogrphy, Personality and Achievement. BMC Medical Education 2006.